

Produktionsekonomi i ekologisk grisproduktion år 2007

Anna Johansson, LRF Konsult, 532 30 Skara

Robert Paulsson, LRF Konsult, 532 30 Skara

Barbro Mattsson, Svenska Pig, 532 89 Skara

Sammanfattning

- Ekologisk smågrisproduktion var produktionstekniskt svår med stor variation i produktivitet mellan företagen.
- Jämfört med LRF Konsults efterkalkyl för konventionell slaktgrisproduktion hade ekologisk slaktgrisproduktion bättre lönsamhet.
- Potential till förbättringar finns både för utveckling av nya stallsystem och av ny teknik.
- Kostnader för arbete, foder, energi och maskiner var högre i ekologisk produktion jämfört med konventionell produktion.
- Företagarna upplevde en osäkerhet beträffande avsättning för ekologiskt griskött vilket bromsade viljan att investera.

| Inledning |

Politiskt beslut har fattats om en ökad produktion av ekologiska livsmedel i Sverige. Regeringens målsättning är att certifierad ekologisk odling ska utgöra 20 % av landets jordbruk år 2010, och att produktionen av ekologiskt griskött ska öka. Regeringen har även satt målet att mat som serveras inom den offentliga sektorn bör innehålla 25 % ekologiska råvaror redan år 2010. Handelskedjorna Ica, Coop och Axfood satsar på ekologiskt griskött. De tror på en ökad försäljning och säger sig vilja ha en större mängd ekologiskt producerat griskött än den som finns på marknaden. För att kunna uppnå regeringens målsättning och för att kunna tillgodose handelns efterfrågan av ekologiskt griskött måste den ekologiska produktionen öka.

| Bakgrund |

I förhållande till den totala grisslakten i Sverige är den ekologiska grisproduktionen liten och utgjorde år 2007 endast 0,6 % av landets totala slaktvolym (ca 18 000 grisar per år).

Slakt av ekologiska grisar dominerades åren 2000 till 2009 av Scan. All ekologisk grisproduktion fram till och med år 2007 var enligt KRAV's regler och varumärke. År 2008 startade produktion av s.k. EU-ekologiska grisar. Reglerna för KRAV och EU-ekologiska grisar är på många områden desamma. Båda koncepten kräver att grisarna året runt har tillgång till utevistelse på en öppen och luftig yta/rastgård som ofta är placerad intill stalllet. Skillnaden är att KRAV-certifierad produktion kräver fyra månaders bete per år, vilket inte gäller EU-ekologisk produktion. En del av uppfödarna ser beteskravet som ett hinder för rationell och lönsam uppfödning. Enligt EU-ekologiska regler får saggor hållas enskilt under veckan innan digivning och hela digivningsperioden, medan KRAV-saggor ska hållas i grupp efter två veckors digivning. KRAV kräver att minst 50 % av fodret är odlat på gården eller på gårdar i nära samarbete, medan EU-ekologiska regler tillåter att mer än 50 % av fodret köps in. Särskilda krav för slakt och transport finns för KRAV men inte för EU-ekologisk produktion.

Scan och till viss del andra slakterier har under de senaste åren signalerat och drivit kampanjer riktat till befintliga och presumtiva producenter av ekologiska grisar med önskemål om utökad

produktion. Scan har sedan år 2004 stimulerat produktionen med ett utökningsstöd på 80 kr per integrerad gris under tre års tid till företag som startar ekologisk grisproduktion eller utökar befintlig produktion.

Trots en ökad efterfrågan från handel och slakterier samt ekonomisk stimulans har ökningen av ekologisk grisproduktion varit svag. Antal slaktade ekologiska grisar var under åren 2001 till 2007 relativt konstant, ca 18 000 grisar per år i Scan och ett mindre antal om ca 1 000 slaktade vid andra anläggningar. Antal företag som levererade ekologiska grisar under perioden minskade från ca 80 till 48 (KRAV:s register 2008) vilket innebär att de grisföretag som fanns kvar ökade produktionen.

Under 2008 ökade det totala antalet slaktade ekologiska grisar med ca 13 % jämfört med 2007 (tabell 1). Under 2009 skedde ytterligare en ökning av produktionen med 29 % jämfört med 2008. Ökningen bestod främst av nytillkomna EU-ekologiska grisar.

Tabell 1) Antal slaktade EU-ekologiska och KRAV grisar vid Scan åren 2008 och 2009

	2008	2009
KRAV	18 380	17 457
EU-ekologiska	2 081	8 982
Summa ekologiska	20 461	26 439

| Syfte |

Ett viktigt instrument för att underlätta en övergång från konventionell grisproduktion till ekologisk är att blivande producenter kan få tillförlitlig information om de ekonomiska förutsättningar som råder eller kan tänkas råda. Jämfört med konventionell produktion är denna kunskap sämre för ekologisk grisproduktion. Syftet med denna studie var därför att undersöka verkliga intäkter och kostnader i ett antal ekologiska grisföretag.

| Genomförande |

I LRF Konsult affärsrådgivning analyseras lönsamhet i grisföretag med hjälp av s.k. Maxima-analyser. Detta är ett verktyg där intäkter, kostnader och lönsamhet i grisproduktionen kan avgränsas från övriga verksamheter på gården.

Resultaten presenteras som efterkalkyler. Indata till denna studie hämtades från företagens bokföring (resultaträkning, årsbok med lagerinventering, verifikationer, årsbesked mm) samt från fördelning och periodisering av interna kostnader. Information hämtades också från företagarens egna uppföljningar och registreringar som produktionsdata, arbetstidsberäkningar.

Av 32 ekologiska grisföretag som levererade slaktgrisar till Scan 2007, gjordes Maxima-analyser i fyra besättningar med integrerad produktion, fyra

med slaktgrisproduktion och fyra med smågrisproduktion. Dessa 12 företag svarade för ca 50 % av Sveriges totala ekologiska slaktgrisproduktion.

Resultat

Smågrisproduktion

Det ekonomiska utfallet för ekologisk smågrisproduktion är medeltal för åtta smågrisproducerande företag varav fyra med integrerad produktion samt max- och minvärde för respektive parameter (tabell 2). Alla var certifierade KRAV-besättningar.

Tabell 2) Ekonomiskt utfall för åtta besättningar med ekologisk smågrisproduktion enligt KRAV år 2007

	Medeltal		Max	Min
Antal suggor	84		172	36
Antal smågrisar per årssugga	18,2		21,0	15,8
Leveransvikt, kg	30,8		34,4	28,7
Arbetstidsåtgång, h/årssugga	29,9			
Intäkter	Kr/sugga	Kr/smågris		
Sålda smågrisar	14 419	792	881	725
EU stöd, ekologisk djurhållning	815	45	71	31
Stimulansersättning, Scan	241	13	37	0
Till slakt sålda suggor	448	25	66	5
Sålda gyltor/slaktgrisar	813	45	225	0
Summa intäkter	16 736	919		
Direkta kostnader				
Rekryteringsdjur	821	45	61	20
Semin/galt	474	26	40	15
Foder	6 662	366	497	296
Ensilage	183	10	21	0
Summa direkta kostnader	8 139	447		
Övriga rörliga kostnader				
El, värme	670	37	51	17
Strö	588	32	80	8
Maskinkostnader	960	53	93	25
Övriga kostnader	1 639	90	160	40
Underhåll	670	37	63	4
Ränta djurkapital	96	5	7	3
Ränta rörelsekapital	187	10	14	4
Summa övriga rörliga kostnader	4 810	264		
TB 1	3 786	208		
Arbetskostnad	5 387	296	435	129
Kapitalkostnad byggnader (avskrivningar och ränta)	2 387	131	202	44
Vinst/förlust	-3 988	-219		

Slaktgrisproduktion

Det ekonomiska utfallet för ekologisk slaktgrisproduktion är medeltal för åtta slaktgrisproducerande företag varav fyra med integrerad

produktion samt max- och minvärde för respektive parameter (tabell 3). Alla var certifierade KRAV-besättningar.

Tabell 3) Ekonomiskt utfall för åtta besättningar med ekologisk slaktgrisproduktion enligt KRAV år 2007

	Medeltal		Max	Min
Antal producerade slaktgrisar	1 270		2 637	505
Insättningsvikt, kg	30,7		34,8	29,0
Slaktvikt, kg	85,9		87,2	83,6
Klassning, % kött	57,4		58,4	55,5
Arbetstidsåtgång, h/slaktgris	0,84			
Intäkter	Kr/slaktgris	Kr/kg kött		
Sålda slaktgrisar	1 932	22,48	24,63	20,51
EU stöd, ekologisk djurhållning	130	1,52	1,86	0,75
Stimulansersättning, Scan	11	0,13	0,47	0
Summa intäkter	2 073	24,12		
Direkta kostnader				
Inköp smågrisar	826	9,62	10,41	8,98
Foder	732	8,52	10,16	7,31
Ensilage	14	0,16	0,55	0
Summa direkta kostnader	1 572	18,30		
Övriga rörliga kostnader				
El, värme	22	0,26	0,52	0,14
Strö	37	0,43	0,63	0,17
Maskinkostnader	65	0,75	1,24	0,36
Övriga kostnader	65	0,76	1,86	0,27
Underhåll	21	0,25	0,62	0,07
Ränta djurkapital	14	0,16	0,20	0,14
Ränta rörelsekapital	25	0,29	0,36	0,17
Summa övriga rörliga kostnader	249	2,90		
TB 1	251	2,92		
Arbetskostnad	151	1,76	2,24	1,31
Kapitalkostnad byggnader (avskrivningar och ränta)	129	1,51		
Vinst/förlust	-29	-0,34		

KOMMENTARER TILL KALKYLERNA

- SMÅGRISKALKYLEN (TABELL 2)

Antal suggor: Två av företagen hade färre än 40 suggor, fyra hade 50-80 suggor och två företag hade fler än 150 suggor.

Sålda smågrisar: Intäkten för sålda smågrisar var 792 kr per smågris vid 30,8 kg leveransvikt. Smågrispriset för en ekologisk smågris var 716 kr vid motsvarande vikt (Scan). Generella tilläggsbetalningar som även gavs för konventionella smågrisar tillkom (lastnings-, kontrakts- och mellangårdstillägg).

Sålda gyltor/slaktgrisar: Tre av de fyra specialiserade smågrisproducenterna sålde 50 till 160 djur till slakt. Intäkterna för dessa djur ingår i smågrisanalysen eftersom det var svårt att skilja på kostnaderna för gyltorna/slaktgrisarna och smågrisproduktionen. Sannolikt har dessa djur inte inverkat på täckningsbidraget nämnvärt eftersom intäkterna sannolikt motsvarade kostnaderna.

Sålda suggor till slakt: KRAV-tillägget utöver ordinarie avräkningsnotering för sugga var 1,75 kr/kg.

Rekryteringsdjur: Bland företagen förekom både egen rekrytering och inköp av gyltor. Kostnaden vid egen rekrytering var den samma som en 30 kg KRAV-smågris och uppfödningkostnader ingick bland övriga kostnader. Inköpta gyltor var av kategorin ”åtta veckor dräktiga”. Tillgången på ekologiskt uppfödda gyltor 2007 var begränsat och endast 25 % av inköpta gyltor var ekologiskt uppfödda. Priset för en ekologisk gylta var 1500 kr högre än för motsvarande konventionellt uppfödd gylta som 2007 kostade 3442 kr. För närvarande 2010, är tillgången på ekologiskt uppfödda gyltor god.

- SLAKTGRISKALKYLEN (TABELL 3)

Antal producerade slaktgrisar per år: Två av företagen levererade färre än 600 slaktgrisar, tre levererade 800-1200 slaktgrisar och tre företag levererade fler än 1700 slaktgrisar.

Intäkter sålda slaktgrisar: Generella volymbaserade tilläggsbetalningar ingick, men hade liten betydelse på grund av relativt små slaktleveranser per vecka. Under större delen av 2007 hade fyra av de åtta företagen kontrakterad produktion för export till England, som gav ett tillägg på 0,60 kr/kg och inverkade på medeltalet för intäkten per såld slaktgris i tabell 3 med 0,22 kr/kg kött. Exporten till England krävde okastrerade hangrisar.

Inköp smågrisar: Kostnaden för smågris är beräknad per godkänd slaktad gris och smågrispriset påverkades därför av andelen döda grisar.

- GEMENSAMT FÖR SMÅGRIS- OCH SLAKTGRIS-KALKYLERNA (TABELL 2 OCH 3)

EU stöd för ekologisk djurhållning: EU-stödet är en miljöersättning för certifierad ekologisk djurhållning som är kopplat till företagets ekologiska växtodling. För att få hela stödet måste företaget ha en tillräckligt stor ekologiskt odlad areal i förhållande till den ekologiska djurproduktionen. Ett hektar åker ska motsvaras av 1,0 djurenhet (de). 2 suggor inklusive smågrisar utgör 1 de och 10 sålda slaktgrisar är 1 de. Ersättningen var 1600 kr/de, vilket innebar 800 kr/sugga respektive 160 kr/slaktgris, förutsatt att nog med ekologisk areal fanns. Flera av företagen hade inte tillräckligt med ekologisk areal för att få fullt stöd. I medeltalet för smågrisanalysen i tabell 3, är EU-stödet högre, 815 kr vilket är högre än 800 kr/sugga. Det berodde på att EU-stöd för slaktade gyltor/slaktgrisar uppfödda i tre av de åtta smågrisbesättningarna ingick.

Stimulansersättning, Scan: För nystartad eller utökad ekologisk grisproduktion har Scan sedan 2004 stimulerat produktionen med ett utökningsstöd på 80 kr/integrerad gris under tre år. Vid specialiserad produktion var stödet 40 kr per producerad smågris och 40 kr per producerade slaktgris. I nio av de sexton analyserna som ingick i studien, fanns stimulansersättning för hela eller delar av produktionen.

Foder: Samtliga av företagen använde hemmablandat foder. Marginella mängder färdigfoder användes i några företag till smågrisar, medan i ett företag utfodras samtliga grisar med ekologiskt färdigfoder under en period i slutet av 2007 av pristaktiska skäl. Den största andelen av spannmålen var egen odling, men det gjordes också en del spannmålsinköp dels via den traditionella handeln och dels via mellangårdshandel. Allt kompletteringsfoder och all spannmål från externa inköp är i analyserna prissatta enligt verkligt fakturerat pris, med små justeringar för senare återbäring. Egen spannmål är prissatt enligt Lantmännens poolpris för ekologisk spannmål. Priset sammanvägdes med 67 % x poolpris för skörd 2006 och 33 % x poolpris för skörd 2007. Uträkningen motsvarade kostnaden för foder utfodrat under kalenderåret 2007. De sammanvägda spannmålspriserna var för korn 2,32 kr/kg, vete 2,20 kr/kg, havre 2,16 kr/kg och för ärtor 2,37 kr/kg. Foderförbrukningen kunde beräknas i sex av företagen med slaktgrisproduktion och var drygt 39 MJ/kg tillväxt. Foderförbrukningen beräknades efter förbrukade mängder koncentrat och spannmål.

El, värme: Energiåtgång för stallens uppvärmning, ventilation, utgödsling och belysning samt energi för foderberedning och för uppvärmning av vatten ingår. En smågrisproducent använde en del ved, annars var all energi i form av el köpt till rådande marknadspris med reduktion för återbetalning av koldioxidskatt.

Strö: Halm användes som strömedel. Företagen bärgade hela sin halmförbrukning från egna eller grannars marker. I analyserna beräknades kostnader för pressning, transporter och inläggning samt lager. Maskin- och arbetskostnaderna var interna kostnader och kunde därför eventuellt ha redovisats som maskin- och arbetskostnader i tabellerna 2 och 3, men ingår i halmpriset. Denna redovisning möjliggör jämförelser av det egna halmpriset med alternativet att köpa halm. Medelpriset för halm i analyserna (tabell 2 och 3) var 0,62 kr/kg med skillnaden 0,60 till 0,80 kr/kg.

Maskinkostnader: Kostnader omfattar traktorer, lastmaskiner, bilar mm. Timtaxorna är hämtade från "Maskinkostnader 2007-Underlag och kalkylexempel på timkostnad för lantbrukmaskiner; Maskinkalkylgruppen" LRF Konsult/Hushållningssällskapet. Timtaxorna var exklusive kostnader för förare men inklusive verklig åtgång av diesel som prissattes till 8 kr/liter. Sammanfattningsvis var maskinkostnaderna högre jämfört med konventionell grisproduktion. Maskinerna användes för utgödsling, halmning, samt för flytt av djur och foder.

Övriga kostnader: Här ingår kostnader för veterinär och medicin, KRAV's avgift för certifiering och för varumärket (50 kr/sugga och 20 kr/slaktgris), omkostnader för småinventarier, förbrukningsmaterial, arbets- och skyddskläder, kontorsmaterial, litteratur, medlemskap, kurser och utbildningar, data, telefon, vatten och renhållning, bokföring och bokslut, rådgivnings- och konsulttjänster, bankavgifter (ej ränta), företagsförsäkringar mm.

Underhåll: Företagens verkliga kostnader för underhåll under 2007. I de fall som något företag har bokfört någon större om- eller tillbyggnad som underhåll, har de i analysen istället lagts som en investering som belastar kostnaderna för

ränta och avskrivning.

Ränta djurkapital och Ränta rörelsekapital: Räntan har satts till 5 % i alla företags analyser.

Arbete: Timkostnaden för eget arbete är i analyserna 180 kr/timme.

Byggnad, avskrivning och ränta: Avskrivningstiderna valdes utifrån ålder och bedömd återstående livslängd. Avskrivningstiden för byggnadsskal beräknades i medeltal vara 21 år och för byggnadsinventarier 14 år. Kostnaden för ränta var 4,5 % på framräknat värde för 2007.

Gödselvärdet och kostnader för mark som användes till grisarnas bete ingår inte i beräkningarna

KÄNSLIGHETSANALYS

Enligt känslighetsanalysen i tabell 4 ger produktionsförbättrande åtgärder som ökar antalet producerade smågrisar per årssugga ökad lönsamhet. Potentialen finns eftersom det är så stor spridning mellan de som lyckas bäst och sämst. Foder är en stor kostnadspost och högre jämfört med konventionell grisproduktion. Foderspillet är en förklaring till den högre foderförbrukningen och lösningar måste tas fram för både utfodring på bete och inomhusutfodring av djur i större grupper. En betydelsefull uppgift att utveckla.

Tabell 4) Känslighetsanalys för ekologisk grisproduktion. Utgångsläge: 18,2 producerade smågrisar per årssugga, 30,8 kg leverans-/insättningsvikt och 85,9 kg medelslaktvikt

	Förändring	Kr/gris	Kr/kg kött
Smågrisproduktion			
Smågrispris, kr/gris	25	25	0,29
Antal producerade grisar per årssugga	1	50	0,58
Foderkostnad, %	10	37	0,43
Arbetstid, timmar per årssugga	1	10	0,12
Slaktgrisproduktion			
Avräkningspris, kr/kg	1	86	1
Smågrispris, kr/gris	25	25	0,29
Foderkostnad, %	10	73	0,85

EKONOMISK JÄMFÖRELSE ENLIGT KRAV JÄMFÖRT MED KONVENTIONELL PRODUKTION

Generellt var 2007 års lönsamhet för grisproduktion låg främst på grund av kraftigt ökade spannmålspriser och att avräkningsnoteringen inte höjdes motsvarande. I tabell 5 jämförs lönsamheten i KRAV-grisproduktionen som framkom i denna studie, med LRF Konsults efterkalkyl för år 2007. Förutsättningarna i LRF Konsults kalkyl var 1200 slaktgrisplat-

ser respektive 150 suggor med 22,4 producerade smågrisar/årssugga i konventionell produktion och med färdigfoder. LRF Konsults efterkalkyl har korrigerats så att gödselvärdet är borttaget och att timkostnaden för arbete är likställt med kostnaden använd för ekologisk produktion. Kapitalkostnaden för byggnader i LRF Konsults efterkalkyl har satts till 120 kr/smågris och 110 kr/slaktgris.

Tabell 5) Jämförelse mellan KRAV-grisproduktion och LRF Konsult efterkalkyler för konventionell grisproduktion för år 2007

	KRAV- produktion (tabell 2 och 3)	Konventionell produktion (LRF Konsult efterkalkyl)
Smågrisproduktion:		
TB 1	208 kr/smågris	115 kr/smågris
Vinst/förlust	-219 kr/smågris	-126 kr/smågris
Slaktgrisproduktion:		
TB 1	251 kr/slaktgris	49 kr/slaktgris
Vinst/förlust	-29 kr/slaktgris	-106 kr/slaktgris
Integrerad produktion:		
Vinst/förlust	-248 kr/slaktgris	-232 kr/slaktgris

Smågrisproduktion enligt KRAV hade jämförelsevis ett bättre resultat på TB 1 nivå än konventionell smågrisproduktion. Arbetskostnaden var däremot betydligt högre för KRAV-produktionen. I konventionell smågrisproduktion med arbetstidsåtgången 15 timmar per årssugga ersattes 95 % av arbetskostnaden. För smågrisproduktion enligt KRAV ersattes 70 % av arbetskostnaden. Slaktgrisproduktionen enligt KRAV hävdade sig väl i jämförelse med konventionell produktion efter att arbetskostnader var betalda. Varken KRAV-grisproduktion eller konventionell grisproduktion gav ett positivt resultat på Vinst/förlust-nivå år 2007.

Diskussion

Ekologisk smågrisproduktion med djupströsystem och betesdrift, djur i stora grupper och ibland inhysning i dåligt uppvärmda stallar gör smågrisproduktionen extra svår och känslig. Problem med oönskade brunster under digivningen som leder till spridda grisningar och hög rekrytering är ytterligare en svårighet i ekologisk smågrisproduktion som bygger på digivning i gruppållning. Smågrisdödligheten mellan födsel och leverans var hög och varierade mellan 25-40 % medan dödligheten i konventionell produktion enligt effektivitetskontrollprogrammet PigWin 2007 var 18 %. Variationen av antal levererade smågrisar var 15,8-21 smågrisar per årssugga och visar stora möjligheter till förbättringar. En upplevd osäker marknad har i några fall hämmat investeringar i nya eller förbättringar av befintliga stallar.

Foderkostnaderna i ekologisk grisproduktion var 75 % högre jämfört med konventionell produktion. Förutom högre kostnader för ekologisk odlad spannmål var foderåtgången ca 10 % högre

per producerad slaktgris och uppskattades vara 10-15 % högre per producerad smågris. Den högre foderförbrukningen beror sannolikt på spill, svårigheter att begränsa fodertilldelningen till stora slaktgrisar och till sinsuggor, längre uppfödningstid, hög dödlighet samt högre energiåtgång för uppfödning utomhus och i oisolerade stallar.

Arbetsåtgången och därmed arbetskostnaden var också hög. I konventionell produktion beräknas tidsåtgången vara 15 timmar per årssugga medan den i studien i genomsnitt var dubbelt så hög, 29,9 timmar per årssugga. Motsvarande tidsåtgång i slaktgrisproduktionen var 0,84 timmar per ekologisk slaktgris och 0,25 timmar i konventionell produktion. Flyttning av djur, material och utfodring under betesperioden samt vägning av djur är tidskrävande moment och kräver ofta att flera personer finns tillgängliga. I och med flyttningar, utfodring utomhus, ensilage och användning av stora mängder halm blir maskinkostnaderna också högre än i konventionell produktion. Enligt beräkningarna var maskinkostnaden ca 1,40 kr/kg kött medan motsvarande kostnad i konventionell produktion med viss andel djupströ i smågrisproduktionen var ca 0,20 kr/kg kött. Eftersom många företag var relativt små skulle maskinkostnaderna kunna minskas per producerad gris om samma maskinpark kunde serva en större produktion.

Elkostnaderna i ekologisk produktion var oväntat höga, eftersom stora delar av produktionen bedrivs i ej uppvärmda stallar och i stallar med naturlig ventilation. Kostnaden var 37 kr per smågris jämfört med 22 kr per smågris i konventionell produktion och 22 kr per slaktgris jämfört med 14 kr per slaktgris i konventionell produktion.

Uppvärmning med fler värmelampor och värmetak under både digivnings- och tillväxtperioden samt eluppvärmda vattenkoppar och ledningar bidrog sannolikt till den höga elförbrukningen. Termostatsstyrning av vattenkoppar och vattenledningar skulle kunna minska energikostnaderna. Installationer av underliggande elmätare för att ta reda på stora och okända källor för energiförbrukning skulle möjliggöra arbetet att minska energiåtgången.

Det ekologiska djurstödet är kopplat till gårdens ekologiskt odlade areal. Enligt Jordbruksverkets regler utbetalas fullt stöd 800 kr/sugga till specialiserad smågrisproduktionen vid 2 suggor/ha och fullt stöd till specialiserad slaktgrisproduktion, 160 kr/slaktgris vid 10 slaktgrisar/ha. I några av besättningarna kunde bara 60 % av stödet utnyttjas eftersom en för liten andel ekologisk areal fanns. Det missade stödet på 40 % motsvarade ca 1 kr/kg griskött. Den ekologiska grisproduktionen är beroende av en väl fungerande spannmålsodling eftersom minst 80 % av grisfodret utgörs av spannmål. För att odlingen ska fungera krävs 20-25 % vall som bidrar med växtnäring som kan trycka ner ogräsförekomsten och höja mullhalten. Med grisbetet tillförs ytterligare näring samt ogräsbekämpningseffekt. Spannmålsskördarna kan ligga på 3-5 ton för vårgörddor efter grisbete, 4-6 ton/ha för höstgördor med bra jordar och växtföljd. Därför stämmer arealkopplingen och grisstödet relativt väl överens. Det är en dålig affär att ha för lite areal och missa djurstödet.

Flera av gårdarna i studien var i någon utvecklingsfas. Några hade gjort stora investeringar i nya stallar medan andra hade kunnat ställa om till ekologisk produktion med mindre investeringar i befintliga hus. Inhyssningssystemen och lösningarna varierade mellan gårdarna och det

efterfrågades byggrådgivning och utveckling av teknik anpassad till ekologisk produktion. Speciellt efterfrågad var utveckling av systemlösningar för smågrisproduktion som syftar till ökad spädgrisöverlevnad och minskad arbetstidsåtgång. Investeringsstödet från Jordbruksverkets Landsbygdsprogram som infördes 2007 och som handläggs av Länsstyrelserna har sannolikt inneburit en positiv stimulans till nysatsningar. Osäkerheten kring avsättning av ekologiskt griskött samt funktion av stalllösningar har däremot bromsat investeringsviljan. Krav på möjligheten till snabbare avskrivningstider har också framförts på grund av osäkerheten. De flesta nyinvesteringar i ekologisk grisproduktion omfattar oftast från ett par upp till fem miljoner kronor. Investeringsstödet som kan vara 7-900 000 kr kan betyda upp till 1 kr/kg kött och vara avgörande för det enskilda företagens vilja att investera och för att få tillgång till kapital för investeringen.

Generellt var 2007 års lönsamhet i grisproduktion låg, främst på grund av höga spannmålspriser utan motsvarande höjning av avräkningsnoteringen. För ett nollresultat på Vinst/förlust-nivå för ekologisk integrerad grisproduktion hade det behövts en höjning av noteringen med 2,90 kr/kg griskött.

Den ekologiska produktionen är en nischproduktion som omfattar mindre än 1 % av landets grisproduktion. Det är en teknisk svår produktion men med en uttalad efterfrågan både politiskt och av marknaden. Producenterna upplever ändå en osäkerhet på marknaden och för att investera i produktionen. Ytterligare en osäkerhetsfaktor är bristande rådgivning av lämpliga systemlösningar och teknisk utveckling för att förbättra produktionseffektiviteten både beträffande arbetstidsåtgång och för produktionsresultat.

Tidigare publikationer i serien:

- Nr 44 2009 Fermentering av foder eller foderråvaror till grisar
- Nr 45 2009 Uppfödning av gyltor till hållbara suggor i bruksbesättningar

Samtliga Pig-rapporter finns på www.svenskapig.se

Svenska Pig AB ägs av Avelspoolen, KLS Ugglarps, Scan AB, Kristianstadsortens Lagerhusförening, Lantmännen, Svenska Foder och Sveriges Grisföretagare.

Svenska Pig AB medfinansieras av LRF, Svenska Djurhälsovården, SLU och Agroväst.

Svenska Pig AB ska utveckla, samla och förmedla kunskap till grisföretagare och till andra aktörer i branschen för att stärka svensk grisproduktions konkurrenskraft.

